

Warszawa, dn. 29.05.2017 r.

Sprawozdanie merytoryczne z realizacji
Programu Profilaktycznego Debata
ze szkół w Sulejówku:

Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Idzikowskiego
Szkoła Podstawowa Nr 2 ul. Okuniewskiego
Szkoła Podstawowa Nr 3 ul. Głowackiego

Informacje ogólne

W roku szkolnym 2016/2017 w semestrze wiosennym zgodnie z harmonogramem przeprowadzono dla uczniów Szkół Podstawowych w Sulejówku program profilaktyczny Debata. W zajęciach wzięli udział uczniowie klas VI. Odbyło się 5 realizacji. Łącznie wzięło udział 196 uczniów i wypełniło ankiety.

Opis programu

Cele i metodyka

Program Profilaktyczny Debata to program z zakresu profilaktyki alkoholowej, do którego celów należą:

- zmniejszenie tendencji do ryzykownych zachowań alkoholowych generowanych przez dzieci;
- promowanie postaw trzeźwości i kształtowanie umiejętności zdrowego stylu życia młodzieży;
- animowanie i wzmacnianie środowisk abstynenckich w szkole;
- kształtowanie wśród młodzieży prawidłowych przekonań normatywnych dotyczących środków psychoaktywnych;
- uświadomienie natychmiastowych i odroczonej konsekwencji używania środków psychoaktywnych;
- kształtowanie trzeźwych obyczajów poprzez ukazywanie atrakcyjnego aspektu zdrowego stylu życia.

Przebieg spotkania służy przyjrzeniu się zestawowi przekonań normatywnych młodzieży i próbie ich modyfikacji. Program powstał w oparciu o najbardziej skuteczne strategie profilaktyczne wg Hansena.

- **Strategia 1.** Korekta przekonań normatywnych - jest osią całego programu. Ta strategia jest realizowana przez przeprowadzenie ankiety i stopniowe odsłanianie jej wyników, co ujawnia faktyczne, a nie hipotetyczne zachowania destrukcyjne w grupie. Ponadto początkowo prezentowane stereotypy, że nie ma zabawy bez alkoholu są zmieniane dzięki prezentowanym postawom pro-trzeźwościowym. Uczestnicy przekonują się, że większość z nich nie sięga po alkohol i nie upija się. Okazuje się, że postawa trzeźwości jest im bliska i są

na nią otwarci. Dużym wzmocnieniem postawy abstynencji jest wypowiedź świadka trzeźwości. Strategia ta pozwala na zmniejszenie społecznej presji na picie alkoholu i przejawianie innych zachowań destrukcyjnych.

-**Strategia 2.** Kształtowanie systemu wartości znajduje zastosowanie w momencie ukazania sprzeczności picia z rozwojem miłości, rozwijaniem się ról kobiecych i męskich, nawiązywaniem głębokich przyjaźni. Służy temu burza mózgów i jej omówienie oraz drama.

-**Strategia 3.** Wiedza o realnych konsekwencjach pojawia się w momencie analizy bieżących i odległych następstw używania alkoholu. Młodzież ma również możliwość poznania niewidocznych strat rozwojowych, zwłaszcza dotyczących sfery kontaktów międzyludzkich: komunikacji, przyjaźni, miłości, bycia towarzyskim, umiejętności zabawy. Dochodzenie do wniosków odbywa się wspólnie w czasie dyskusji, której wynikiem jest spostrzeżenie, że początkowo podawane korzyści z picia alkoholu są tak naprawdę stratami.

W trakcie zajęć pojawiają się elementy mini – wykładu wprowadzającego w nowy temat oraz dostarczającego rzetelnej wiedzy związanej z piciem alkoholu i innymi zachowaniami destrukcyjnymi. Dominują aktywne formy pracy: drama, autorefleksja, wymiana doświadczeń, burza mózgów.

W trakcie każdej części programu prowadzone są ćwiczenia aktywizujące w formie dialogu z całą grupą lub pojedynczymi osobami, fantazji sterowanej, a także scenek odgrywanych przez aktorów-ochotników.

W prowadzeniu ćwiczeń trenerzy bazują na pozytywnym potencjale, który posiada młodzież. Celem prowadzących jest wydobyć go z każdej młodej osoby, która zaangażowała się w proponowane ćwiczenia. Jeśli występuje konieczność jasnego postawienia granic lub udzielenia przestrogi, dzieje się to z zachowaniem zasad dobrej komunikacji i szacunku dla tej osoby.

Program Debata prowadzi do konkretnych efektów profilaktycznych, do których zaliczamy:

- ugruntowanie uczestników w rzetelnej wiedzy na temat środków psychoaktywnych zgodnie z ich etapem rozwojowym;
- zintegrowanie środowiska szkolnego wokół problematyki profilaktyki zachowań ryzykownych;
- wzmocnienie postawy otwartości na abstynencję;
- zmniejszenie tendencji do ryzykownych zachowań alkoholowych generowanych przez młodzież, podejmowanych na zasadach „owczego pędu”;
- ukształtowanie prawidłowych przekonań normatywnych dotyczących picia alkoholu;
- zmniejszenie ryzyka natychmiastowych i odroczonej konsekwencji używania środków psychoaktywnych.

Istotną cechą programu jest jego otwarty charakter i nastawienie na dialog partnerski z młodzieżą. Program, poprzez wspólną dyskusję oraz mini-wykłady obala wiele stereotypów i mitów alkoholowych, jednocześnie przekazując prawdziwe informacje na temat picia alkoholu i innych zachowań destrukcyjnych. Ukazuje widoczne straty związane z piciem, równocześnie mocno akcentując obecność niewidocznych strat używania alkoholu w życiu człowieka w kontekście dojrzewania do ról społecznych, miłości, komunikacji, a także zdolności społecznych. Dla uczniów dużym zaskoczeniem jest fakt, że zostają oni współrealizatorami programu i mogą aktywnie uczestniczyć w spotkaniu.

Młodzieży przedstawiono wagę uczenia się współdziałania w społeczeństwie, budowania relacji z innymi ludźmi oraz rozwiązywania sytuacji nowych i trudnych w sposób trzeźwy. Podjęty został też wątek umiejętności zabawy bez alkoholu jako zdolności, której trzeba się nauczyć i nowej tradycji, jaką warto rozpocząć.

Kolejnym elementem programu była burza mózgów, w czasie której uczestnicy zastanawiali się, jakiego typu działania mogą podjąć, które chroniłyby ich samych (jako grupę młodych ludzi) przed omawianymi wcześniej szkodami alkoholowymi.

Podczas całego programu trenerzy dbali o dobrą komunikację z uczestnikami oraz modelowali postawę wzajemnego szacunku do każdej osoby niezależnie od wyrażanych przez nią opinii i podejmowanych zachowań.

Wyniki ankiety zostały zaprezentowane w formie wykresów. Ankietę wypełniło i oddało łącznie 196 osób. Ich odpowiedzi w dalszej części sprawozdania zostały ujęte w słupku „całość”.

Praca z dużą grupą nie pozwala na sprawdzenie, czy wszyscy oddali ankietę. Czas na przeprowadzenie ankiety jest ograniczony – spowodowane jest to koniecznością dynamicznego i sprawnego prowadzenia programu, więc podane wyniki mogą nie być w pełni precyzyjne.

Niekiedy wyniki ankiet są zaniżone poprzez udzielanie odpowiedzi, które wskazywałyby na zachowanie bardziej „dorosłe” niż to, wynikające z wieku ucznia. Poniższe wykresy prezentują wyniki, które bazują na deklaracji ucznia. Można więc zachować pewien dystans w ich interpretacji.

Takie stwierdzenia jak: „wszyscy piją”, „trochę alkoholu nikomu nie zaszkodzi”, „coraz więcej młodzieży nadużywa alkoholu” coraz częściej nie wzbudzają zdziwienia w społeczeństwie. Tendencja ta odzwierciedla się w postawach młodych ludzi. Wiele z nich uznaje te przekonania za normę i pragnie tę normę powielać w swoim życiu. Program Profilaktyczny Debata przeciwdziała takiego rodzaju przekonaniom. To zadanie jest realizowane przez przeprowadzenie ankiety i stopniowe odsłanianie jej wyników. Młodzi ludzie otrzymują wiedzę na temat skali spożywania alkoholu w ich środowisku klasy. Wyniki te wiążą się z wieloma emocjami, ponieważ ukazują prawdę o grupie. Poniżej zaprezentowano wyniki zebrane wśród uczniów biorących udział w programie.

Normą rozwojową dla dwunastolatka jest postawa nie spożywania alkoholu. Picie alkoholu przez nieletnich jest tzw. zachowaniem ryzykownym, które może, choć nie musi, być diagnostyczne. To, co według badań chroni przed zachowaniami ryzykownymi, to przede wszystkim silna i ciepła więź z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, regularne praktyki religijne, przynależność do konstruktywnej grupy młodzieżowej i posiadanie stałych autorytetów. Prawdopodobnie wśród osób, które w tak młodym wieku zaczęły spożywać alkohol, któryś z czynników chroniących jest znacznie osłabiony.

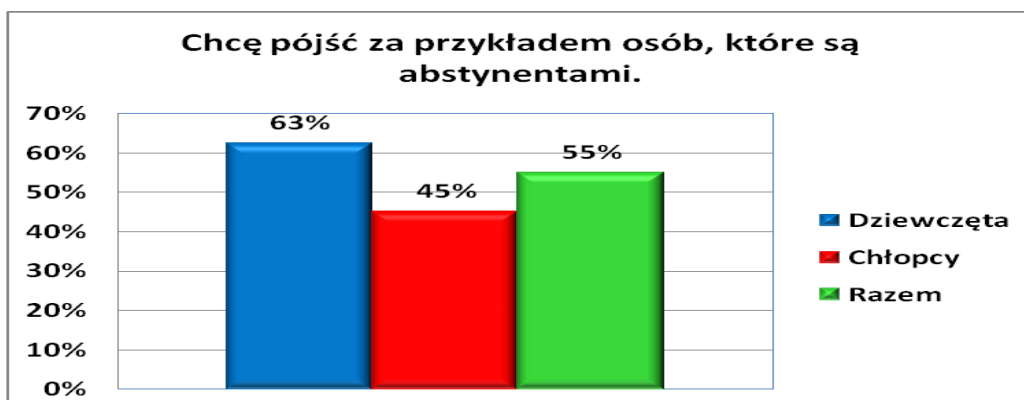
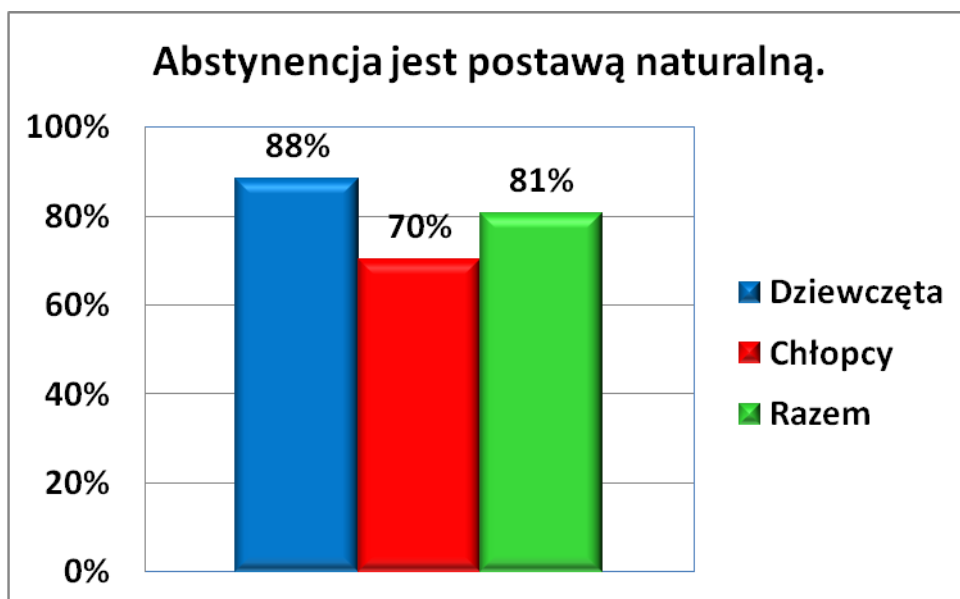
Wyniki pokazują, że większość osób nie miała kontaktu z alkoholem. Ważne jest zaakcentowanie tego wyniku w celu pokazania, że fałszywe jest przekonanie panujące wśród młodych ludzi, że większość osób w ich wieku pije alkohol. Młodzi ludzie podejmując zachowania ryzykowne nie kierują się bowiem rzeczywistym funkcjonowaniem rówieśników, ale subiektywnym o nim przekonaniem. Może to wpływać na wiek ich inicjacji alkoholowej. Z tego powodu bardzo ważnym elementem jest zanegowanie tych fałszywych i

Zespół Pedagogów Dezyderia

niekorzystnych norm, oczekiwań i przekonań oraz pomoc w budowaniu prawdziwego i korzystnego dla rozwoju człowieka systemu norm. Założenie to zostało zrealizowane podczas programu.

Uczestnicy przekonują się, że większość z nich nie sięga po alkohol i nie upija się oraz mogą zobaczyć, iż postawa trzeźwości jest dla nich czymś naturalnym.

Lp.	Pytania	Odpowiedzi na NIE		
		Dziewczęta	Chłopcy	Całość
3	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić piwo?	88%	88%	88%
4	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić wódkę?	96%	89%	93%
5	Czy zdarzyło Ci się upić w ciągu ostatnich 3 miesięcy?	97%	92%	95%

Zespół Pedagogów Dezyderia

Poniżej zostały pokazane wyniki związane ze spożywaniem alkoholu przez uczniów z poszczególnych szkół:

Szkoła Podstawowa Nr 1

Lp.	Pytania	Odpowiedzi na NIE		
		Dziewczęta	Chłopcy	Razem
3.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić piwo?	81%	84%	82%
4.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić wódkę?	94%	91%	93%
5.	Czy zdarzyło Ci się upić w ciągu ostatnich 3 miesięcy?	97%	94%	96%

Szkoła Podstawowa Nr 2

Lp.	Pytania	Odpowiedzi na NIE		
		Dziewczęta	Chłopcy	Razem
3.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić piwo?	91%	94%	93%
4.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić wódkę?	100%	88%	93%
5.	Czy zdarzyło Ci się upić w ciągu ostatnich 3 miesięcy?	100%	94%	96%

Szkoła Podstawowa Nr 3

Lp.	Pytania	Odpowiedzi na NIE		
		Dziewczęta	Chłopcy	Razem
3.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić piwo?	91%	89%	90%
4.	Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się pić wódkę?	97%	89%	94%
5.	Czy zdarzyło Ci się upić w ciągu ostatnich 3 miesięcy?	97%	89%	94%

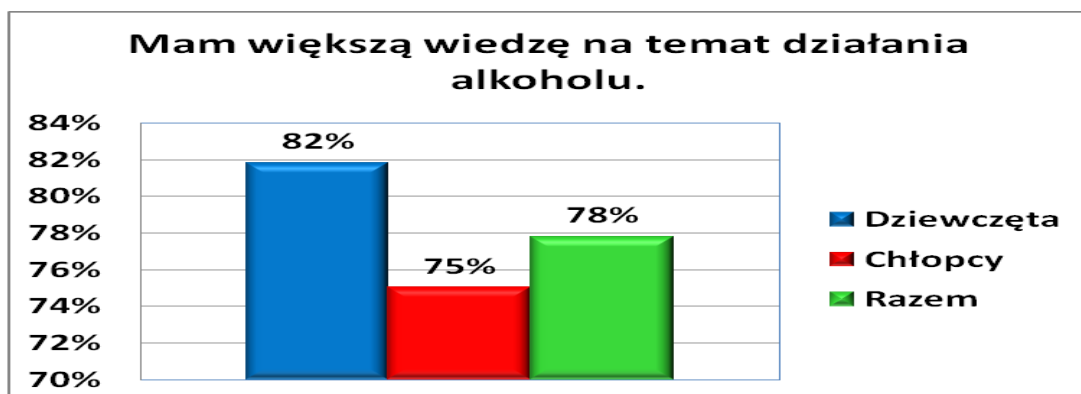
Podczas programu młodzi ludzie mogą podjąć decyzję, czy pragną w swoim życiu kierować się podobnymi wartościami, co świadek trzeźwości – osoba dorosła, która jest abstynentem. Jego wystąpienie ma charakter krótkiego świadectwa, w którym dzieli się motywami takiej decyzji, korzyściami, jakie wiążą się z taką postawą oraz informacjami na temat środowisk abstynenckich, bezalkoholowych imprez. W świadectwie często pojawia się temat wesela bezalkoholowego, które jest doświadczeniem świadka trzeźwości. Podejmuje on również temat bezalkoholowych randek, o które również pytamy w ankiecie.

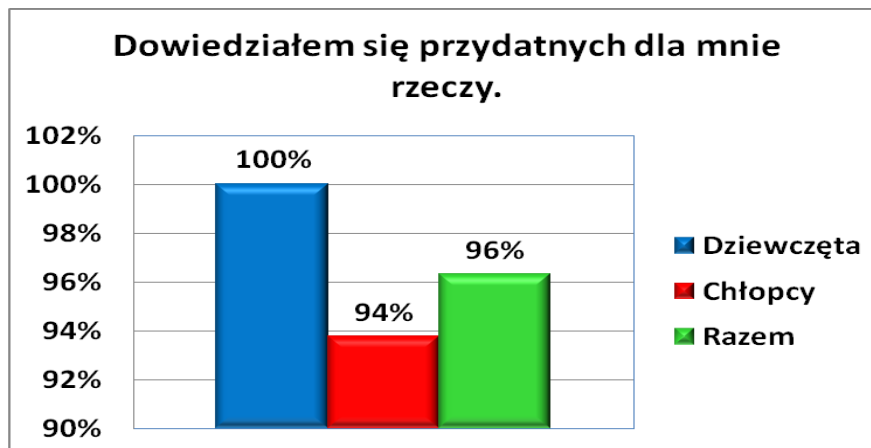
Dużo emocji i poruszenia wśród młodzieży powoduje pytanie o wesele bezalkoholowe. Zazwyczaj niewiele osób w tym wieku myśli o organizacji wesela, na którym alkohol by się nie pojawił. Dzieci najczęściej tłumaczą to tradycją i rangą wydarzenia, jakim jest ślub. Tym cenniejsze wydaje się być świadectwo świadka trzeźwości, który opowiada o zabawie na

Zespół Pedagogów Dezyderia

weselu bezalkoholowym, jako alternatywie do tradycyjnych polskich wesel. Dzieci początkowo wykazują dużą dezaprobatę w kierunku osoby, której wesele było bezalkoholowe. Z upływem czasu, kiedy świadek trzeźwości mówi o swoim wyborze, dzieci zaczynają coraz chętniej słuchać. Widać w ich oczach podziw i zainteresowanie.

Młodzież poproszona została o wypełnienie krótkiej ankiety ewaluacyjnej, aby w niej wyrazić poziom zadowolenia z zajęć.

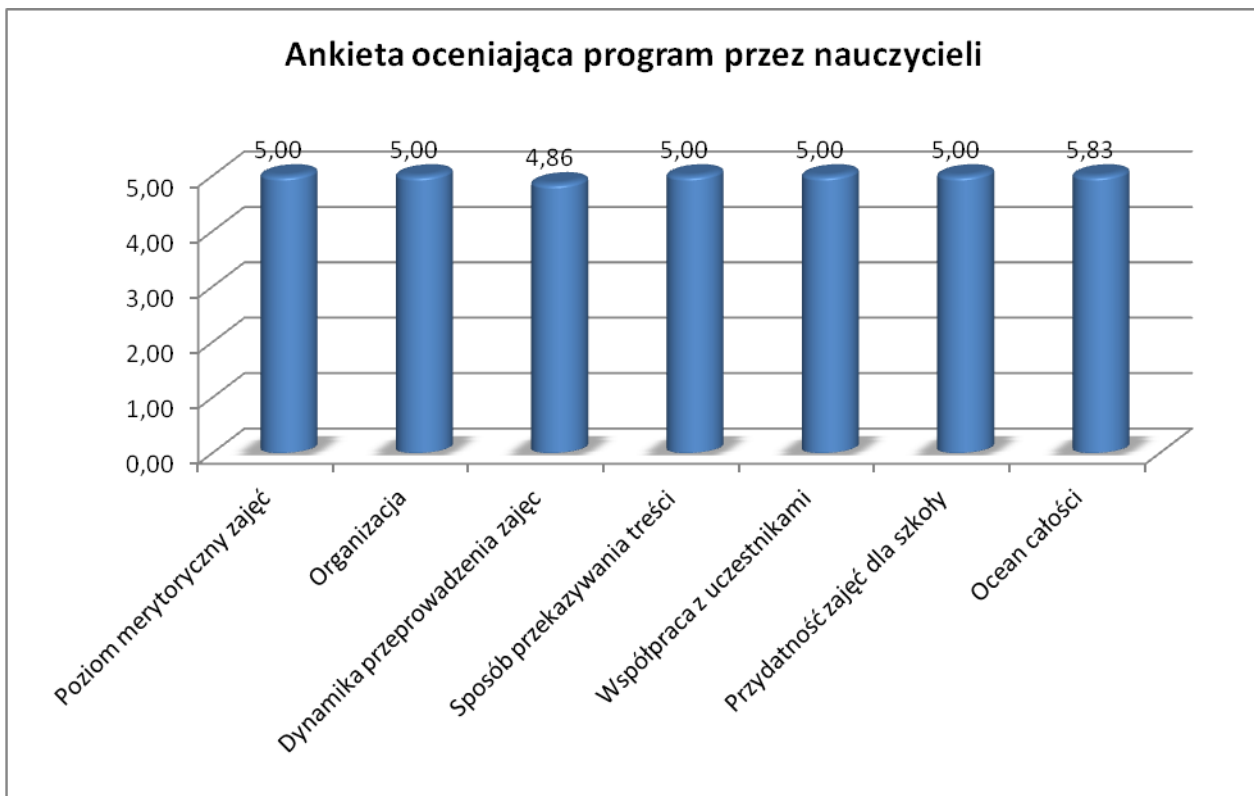

Jak pokazują powyższe wyniki. Zajęcia zostały pozytywnie przyjęte przez uczniów.

Wyniki ankiety ewaluacyjnej wychowawców

Ankieta przekazana do archiwum wypełniona została przez nauczyciela na podstawie jego własnych obserwacji.

Poniższy wykres pokazuje, że w skali od 1 do 6 osoba realizująca program profilaktyki zintegrowanej otrzymała bardzo dobre i celujące na wszystkich poziomach mających wpływ na odbiór programu przez uczniów (średnia ocena wyniosła oceny 5,7). Ocena szkoły jest bardzo ważna, gdyż program ma za zdanie umocnienie działań profilaktycznych i wychowawczych realizowanych na gruncie rodziny i szkoły. Bardzo wysoka ocena wskazuje na to, że realizacja programu, cechowała się dobrym dopasowaniem formy i treści do potrzeb dzieci biorących udział w zajęciach, a cele, jakie stawiał sobie program, zostały osiągnięte.

W opinii szkoły zawartej w ankietach, programy był w szkole potrzebne, ponieważ ich treści mają wpływ na rozwój emocjonalny ucznia, a tematyka związana z zagrożeniami jest dość trudna do poruszania w środowisku szkolnym. Zdaniem szkoły program był wsparciem dla rodziców i nauczycieli we wprowadzeniu dzieci w dorosłe życie.

Podsumowanie

W nowym podejściu do profilaktyki ważną rolę odgrywa zaangażowanie wychowawców, nauczycieli, pedagogów oraz rodziców. To pozwala na kontynuowanie nie tylko w szkole, ale i w domu kwestii podniesionych w czasie spotkania profilaktycznego. Ta współpraca i zaangażowanie pozwala na kontynuowanie działań profilaktycznych oraz wzmacnianie pożądanych treści i wartości. Ważne jest przy tym także zachowanie zasad poprawnej profilaktyki, w tym na szczególną uwagę zasługuje kształtowanie prawidłowych przekonań normatywnych.

Program opiera się na pracy nad przekonaniem normatywnymi. Młodzi ludzie mają możliwość poznania prawdy o zachowaniach osób w ich wieku i skonfrontowaniu podanych wyników ze swoim wyobrażeniem na ten temat. Ponadto ważnym elementem programu jest świadectwo, w którym świadek trzeźwości opowiada o swoim wyborze. Uczniowie z

Zespół Pedagogów Dezyderia

zainteresowaniem słuchają takiej osoby, zadają jej pytania – wywołuje to w nich silne pozytywne emocje.

Na podstawie opisanych wyżej wyników i ocen można przyjąć, że realizacja programu w Państwa szkołach przyniosła pozytywne efekty.

Z poważaniem:

Grzegorz Paź - dyrektor zespołu